

A gyárainkban elfogyasztott rongyok mennyiségét tárgyalva, megemlíthetjük még itt, hogy papirosgyárosaink általában panaszkodnak a hazai rongyanyag Ausztriába való tömeges kivitele ellen. Az osztrák gyárak nagy kereslete a belföldi rongyanyag nagy részét az osztrák piacokra viszi s nem csak azt okozza, hogy az anyag a belföldön megdrágul, hanem gyakran csak igen nagy nehézségekkel szerezhető be.

A papirgyártás mai állapotában általános elterjedtségű és a gyártásban felhasznált mennyiségek tekintetében a rongyanyagot jóval felülmulja a cellulose. E félgyártmányból gyáraink évi szükséglete 76 219 q-t tett, a melyből 48 128 q Magyarországon, 28 091 q pedig Ausztriában szereztetett be, a külföldi beszerzés tehát az összes felhasznált mennyiségnek jóval több mint egyharmadrészét teszi. Igaz ugyan, hogy ezzel szemben gyáraink 116 875 q celluloset állítottak elő...

Szintén igen jelentékeny, de a celluloseval nem versenyző anyaga a papirosgyártásnak a faanyag, a melyből gyáraink évi szükséglete 23 830 métermázsát tett: e mennyiségből 16 700 q hazánkban, 4 130 Ausztriából és 3 000 q Oroszországból szereztetvén be.

Hasonló mívelettel, mint azt a rongypapirosnál ismertettük, feldolgoznak még gyá-

raink **papiros-hulladékot** is. Ez anyag azonban magában használva, igen könnyen romló, foszlékony s nagyon alárendelt minőségű papirost adna, miért is a belőle készült pépet friss anyagokkal szokták keverni, egyedül a papiroslemezyártás az, a mely a papirhulladékot minden felfrissítés nélkül használhatja céljaira. Hulladékpapir gyárainkban 28 593 q dolgoztatott fel, a mely anyag 811 q ausztriai származású kivételével, mind belföldi eredetű. Legnagyobb mennyiségben a papiroslemezgyárak használták, így a Zaitschek-féle budapesti gyár (4 000 q) a Weil-féle ugyancsak budapesti gyár (3 000 q), de a tulajdonképpen papirosgyárakban is elég elterjedtségnek örvend ...

A **szalmaanyagból** gyáraink csekély mennyiséget, 2 086 métermázsát használtak föl, a melynek nagyobb része 1 198 métermázsá Németszágból szereztetett be, míg a kisebb rész (888 q) magyarországi származású.

A statisztikai feldolgozás az itt kiemelt részekén kívül mindenhol megadja az egyes gyárakra vonatkozó adatokat is, összehasonlításokat tesz Ausztriával és Németszággal, amit ha értékel egy mai papíripari szakember, úgy gondolom, hogy nem lehet elégedetlen iparstatisztikánk kezdeti lépéseivel

Tarján Ferencné

Zürichben vették meg a legdrágább papírunkat

Jankelovics Péter

A bélyegművészet a fehérmívességnek egy olyan különleges ágazata, amellyel már csaknem 150 éve mindennap kapcsolatba kerülünk. Sir Rowland Hill csodálatos találmánya gyorsan eljutott hazánkba és ezzel a magyar bélyegkiadás elindult világhódító útjára. Számos hazai és külföldi bélyegből mára becses műtárgy (papírirtkaság) lett,

amely megdobogtatja a „papirosok” szívét. Alábbi kis írásomban egy ilyennek a történetét kívánom bemutatni, néhány kevésbé ismert ténnyel együtt.

1867 szeptember 8-án adták fel Kőbányán és a bélyegző tanúsága szerint már másnap (!) megérkezett Bécsbe, Max Pfeiffernek az a levél, amelyért egy svájci árverezőháznak

1. kép

mintegy százmillió forintot volt hajlandó fizetni egy ismeretlen filatelista (**1. kép**). A zürichi Corinphila cég a közelmúltban 85 ezer svájci frankért kiáltotta ki ezt a 138 éves magyar levélritkaságot. Az még a szakembereket is meglepte, hogy az indulóárat sokszorosán meghaladva, ötszázezer franknál koppant a kalapács.

De miért is került ennyibe ez a levél? Hát azért, mert ez a papírritkaság az Osztrák-Magyar Monarchia korának legbecsesebb darabjainak egyike, különlegességét a rajta lévő piros színű háromkrajcáros bélyeg adja. (A bélyegképen az akkori szokásoknak megfelelően *Ferenc József* pofaszakállas képe látható). Abban az időben ugyanis az ötkrajcáros bélyegek voltak piros színűek, tévedésből azonban 3-as értéksszámmal is nyomtattak piros színű bélyegeket, és ezek egy része kikerült a forgalomba. Máig azonban mindössze hat ilyen tévnyomatos bélyeg került elő, s közülük is csak kettő maradt fenn borítékon, és mindkettőt Kőbányán adták fel. Innen a szakmai körökben használatos Kőbánya-levél elnevezés.

A két fennmaradt példány közül a most eladott kincs az ötvenes-hatvanas években kerülhetett ki Magyarországról Ausztriába a híres Jerger-gyűjteménybe. Az örökösök nélkül elhunyt *Dr. Anton Jerger* hagyatékából jutott végül a zürichi aukcióra, amelynek teljes bevételét a Caritas jótékonsági szervezetnek ajánlották fel. Az Osztrák-Magyar Monarchia legdrágább filatéliai emléke magyar bélyegzőt visel magán egy önmagát megnevezni nem kívánó gyűjtő albumában.

A másik tévnyomatos példányért is nagy küzdelmet vívtak a külföldi gyűjtők egy 1997-

es budapesti árverésen. Ezt viszont egy hazai befektetői csoport 42 millió forintos ráfordításával sikerült Magyarországon tartani. Azóta a Bélyegmúzeumban látható és értékét a 2005-ös svájci árverés tovább növeli. Nemrég egy felújítás eredményeképpen külön tárolót kapott, ahol a korábnál alaposabban szemügyre vehető. E sorok szerzője ezt többször is megtette.

Az idén 75 éves budapesti Bélyegmúzeumban – a Hársfa utca 47-es szám alatt – (az Informatikai és Hírközlési Minisztérium épületében) óriási mennyiségben őriznek különböző bélyeget, blokkokat és leveleket Földünk minden tájáról. A világon eddig megjelent mintegy 400 000 fajta bélyegből a budapesti Bélyegmúzeumban van a legtöbb, hozzávetőlegesen 350 000. A teljes állomány ennél lényegesen nagyobb, kb. 12 millió darab, mivel nem egy bélyegből akár több százat, komplett nyomdai íveket és a hozzá tartozó nyomóformákat is birtokol az Intézmény. Ez a gyűjtemény a világ élvonalába tartozik és a megnyitása óta folyamatosan látogatható.

Magyarországon az állami szintű bélyeggyűjtés az 1920-as években kezdődött, több magángyűjtemény és hagyaték egyesítéséből. Kezdetben a Krisztina körúti Posta Vezérigazgatóság épületében kapott néhány szobányi helyet. Ezt a gyors gyarodásnak köszönhetően hamar kinötte és később átköltöztették a Hársfa utcai épület külön erre a célra tervezett részébe.

Sokak szerint a budapesti Bélyegmúzeum még a Buckingham-palotában elhelyezett angol királyi gyűjteménynél is nagyobb anyaggal rendelkezik, de azzal ellentétben állandóan fogadja az érdeklődőket. Nagy-Britannia számos állandó és vándor bélyegkiállítása magángyűjtemények anyagait tartalmazza. A legjelentősebb közülük a Queen együttes alapítója, az ismert zenész-szövegíró *Freddie Mercury* (1946–1991) hatalmas hagyatéka.

Források:

- Postai és Távközlési Múzeumi Alapítvány Évkönyve 2002
- Népszabadság különböző lapszámai